

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Krzysztof Strzelczyk

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z powództwa (...) Wierzytelności Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W. przeciwko P. W. o zapłatę, na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 grudnia 2017 r., na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 1 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

"Czy nabywca wierzytelności niebędący bankiem może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 14 grudnia 2016 r. oddalił powództwo (...) Wierzytelności Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. przeciwko P. W. o zapłatę kwoty 14 002,89 zł. Sąd ten ustalił, że roszczenie o zapłatę tej należności powstało w związku z niewykonaniem przez pozwanego obowiązku spłaty pożyczki udzielonej mu przez (...) Bank S.A. w W. na podstawie umowy z dnia 30 grudnia 2010 r. Bank - po wypowiedzeniu umowy pożyczki - w dniu 29 października 2013 r. wystawił przeciwko pozwanemu bankowy tytuł egzekucyjny, któremu Sąd Rejonowy w P.

postanowieniem z dnia 19 listopada 2012 r. nadał klauzulę wykonalności. Egzekucja wszczęta na podstawie tego tytułu wykonawczego na wniosek Banku została umorzona przez komornika - z uwagi na jej bezskuteczność - postanowieniem z dnia 10 czerwca 2014 r. Na podstawie umowy cesji z dnia 7 maja 2015 r. dochodzona wierzytelność została przeniesiona przez Bank na powoda, który wystąpił z powództwem o jej zapłatę przeciwko pozwanemu.

Sąd Rejonowy - odwołując się do stanowiska zajętego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r., III CZP 29/16 (OSNC 2017, nr 5, poz. 55) - uznał za skuteczny podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Sąd ten dostrzegł, że w powołanej uchwale rozważana była bezpośrednio jedynie kwestia skutków przerwy biegu przedawnienia spowodowanej wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w odniesieniu do nabywcy wierzytelności niebędącego bankiem. Uznał jednak, że argumenty przytoczone w uzasadnieniu tego zapatrywania nie mogą być pominięte przy ocenie sytuacji, w której przerwanie biegu przedawnienia nastąpiło w następstwie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu zgłoszonego przez zbywcę wierzytelności. Cesjonariusz nie będący bankiem nie może odnosić korzyści płynących z uprzywilejowanego trybu dochodzenia i egzekwowania przez banki roszczeń na podstawie art. 96-98 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym do dnia 27 listopada 2015 r. Skoro dochodzone roszczenie stało się wymagalne z dniem wypowiedzenia umowy pożyczki, tj. 13 września 2012 r., to trzyletni termin jego przedawnienia upłynął z dniem 13 września 2015 r. Tymczasem powód wniósł pozew obejmujący to roszczenie w dniu 21 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w P. przy rozpoznawaniu apelacji powoda powziął wątpliwości, którym dał wyraz w zagadnieniu prawnym przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może

przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, zgodnie z którym podjęcie uchwały rozstrzygającej zagadnienie prawne przedstawione przez sąd drugiej instancji, stanowi - ze względu na jej wiążący charakter (art. 390 § 2 k.p.c.) - wyjątek od zasady samodzielnego rozstrzygania sprawy przez sąd właściwy. Z tego względu wskazuje się na potrzebę ścisłej wykładni przesłanek stosowania art. 390 k.p.c. (zob. m.in. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ.; z dnia 29 października 2009 r., III CZP 79/09, nie publ. i z dnia 12 stycznia 2010 r., III CZP 106/09, nie publ.). Podkreśla się przy tym, że przedmiotem zagadnienia prawnego może być jedynie taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd drugiej instancji. Sąd ten powinien zatem szczegółowo wyjaśnić, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa je za poważne; obowiązany jest również wykazać, że wątpliwości te pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem środka odwoławczego. Przytoczone w tym zakresie argumenty podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (por. m.in. uzasadnienia postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, nie publ.; z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03, nie publ.; z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06, nie publ.; z dnia 20 listopada 2009 r., III CZP 90/09, nie publ. i z dnia 22 października 2010 r., III CZP 80/10, nie publ.). Warunki takie nie zostają spełnione, jeżeli przedstawione zagadnienia prawne w istocie nie odzwierciedla poważnych wątpliwości, lecz jego rozstrzygnięcie ma jedynie legitymizować pogląd sądu drugiej instancji (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 czerwca 2015 r., III CZP 30/15, nie publ.; z dnia 28 stycznia 2016 r., III CZP 105/15, nie publ. oraz z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało już wyjaśnione, że reguła, zgodnie z którą skutki przerwania biegu przedawnienia, wywołanego przez zbywcę wierzytelności, odnoszą się - co do zasady - również do cesjonariusza, nie ma

zastosowania w przypadku, gdy bieg przedawnienia został przerwany dochodzeniem roszczenia na podstawie bankowego tytułu wykonawczego; nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie wzmiankowanego tytułu zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 132 § 1 pkt 2 k.p.c.). Pogląd ten, wyrażony w uchwale III CZP 29/16, przywołanej przez Sąd pierwszej instancji, został zaaprobowany w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego (zob. postanowienia: z dnia 5 października 2016 r., III CZP 52/16, OSNC 2017, nr 7-8, poz. 83 i z dnia 26 października 2016 r., III CZP 60/16, nie publ.). Oparto go na założeniu, że przerwa biegu przedawnienia wynikająca z dokonania czynności związanych z bankowym tytułem egzekucyjnym odnosi skutek wyłącznie wobec podmiotu, który mógł wystawić ten tytuł i dochodzić roszczeń na jego podstawie. Chociaż nabywca wierzytelności niebędący bankiem nabywa wierzytelność tożsamą w swej treści i przedmiocie z wierzytelnością zbywającego banku, jednak nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem jego biegu na nowo. Czynność wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez bank wywołuje materialnoprawny skutek przerwy biegu przedawnienia jedynie w stosunku do wierzyciela objętego bankowym tytułem wykonawczym; nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może się powoływać na przerwę biegu przedawnienia wywołaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez pierwotnego wierzyciela będącego bankiem. Wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego prowadzi do wniosku, że skoro nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych osób niż w nim wskazane, z wyjątkiem następstwa prawnego po stronie wierzyciela innego banku, to również materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego jako czynności wierzyciela - banku prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia dotyczą wyłącznie tego wierzyciela nie dotyczą nabywcy niebędącego bankiem.

Wprawdzie stanowisko zajęte w powołanych orzeczeniach odnosiło się do sytuacji, w której do przerwania biegu przedawnienia doszło wskutek wniosku o wszczęcie egzekucji, niewątpliwie jednak przytoczona w ich uzasadnieniach argumentacja pozostaje aktualna przy ocenie następstw - w rozważanym zakresie -

wniosku o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności. Sąd Najwyższy wyraził taki pogląd wprost w uchwale z dnia 9 czerwca 2017 r., III CZP 17/17 (Biul. SN 2017, nr 6, str. 9), uznając, że wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie przerywa biegu przedawnienia roszczenia objętego tym tytułem wobec cesjonariusza niebędącego bankiem. Również w tym orzeczeniu podkreślono, że za takim rozwiązaniem przemawiają zarówno założenia konstrukcyjne, jak i aksjologiczne, na których został oparty bankowy tytuł egzekucyjny; będąc instrumentem uprzywilejowującym jedynie wybraną grupę wierzycieli, nie może być on stosowany w nadmiernie szerokich granicach, tj. służyć innym podmiotom, którym ustawodawca takiej możliwości nie przyznał. Uznanie przez Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 42/12 (Dz. U. 2102, poz. 559) przepisów regulujących bankowy tytuł egzekucyjny za sprzeczne z Konstytucją stanowi dodatkowy argument przemawiający za ujmowaniem wszelkich skutków bankowego tytułu egzekucyjnego w wąskich granicach.

Sąd Okręgowy nie mógł, rzecz jasna, znać treści uchwały Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 17/17. Nie jest to jednak argument usprawiedliwiający podjęcie kolejnej uchwały rozstrzygającej wątpliwości, które zostały już wyjaśnione.

W uzasadnieniu postanowienia przedstawiającego zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy opowiedział się jednoznacznie za poglądem przeciwnym. Stanął na stanowisku, że reguła, wedle której skutki przerwy biegu przedawnienia wywołanej przez zbywcę wierzytelności odnoszą się do cesjonariusza, nie doznaje żadnego wyjątku. Przywołana w uzasadnieniu tego zapatrywaniu argumentacja wskazuje na to, że w istocie kwestia ta jest dla Sądu Okręgowego jednoznaczna i nie budzi poważnych wątpliwości. Konstatacji ta stanowi dodatkową przesłankę odmowy podjęcia uchwały, skoro - jak wskazano - rolą Sądu Najwyższego nie jest udzielanie jedynie wsparcia dla stanowiska prawnego stanowczo aprobowanego przez sąd odwoławczy.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. w związku z art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 z późn. zm.) orzekł, jak w sentencji.

jw

r.g.